

Wstępna lista raciborskich Żydów deportowanych do obozów zagłady

Historia raciborskich Żydów nie została dotychczas w pełni przebadana. Poświęcone jej: wspólny artykuł Kazimierza Świtlińskiego i Grzegorza Wawoczego oraz książka pod redakcją dr Piotra Sputa dają nam w tym temacie najwięcej wiadomości. Informacje o raciborskich Żydach znajdujemy też oczywiście w dziełach Pawła Newerli. Opisane do tej pory dzieje raciborskiej społeczności żydowskiej kończą się w zasadzie na spaleniu synagogi i ogólnikowych wzmiankach o tym, że miejscowi Żydzi w większości wyemigrowali z miasta w inne rejony Niemiec czy też za granicę. Nie podano do tej pory żadnych konkretów odnośnie raciborskich ofiar ludobójstwa na Żydach. W końcu jednak, po zapoznaniu się z udostępnionymi w internecie źródłami możemy dziś, w kilka dni po kolejnym już Międzynarodowym Dniu Pamięci o Ofiarach Holokaustu zaprezentować wstępną listę dawnych mieszkańców Raciborza, ofiar Shoah.

W prezentowanym zestawieniu oparto się na listach transportowych osób deportowanych ze Śląska do obozu zagłady Auschwitz oraz getta i obozu Theresienstadt. Skany list dostępne są publicznie na niemieckim portalu internetowym „Statistik des Holocaust”. Poniżej wypisano osoby, których ostatnim miejscem zamieszkania przed deportacją był Racibórz. Oprócz imion i nazwisk przejęto też pozostałe informacje o ofiarach dostępne na listach. Rodzaje informacji pokrywają się ze sobą dla zdecydowanej większości ujętych osób i zawierają z reguły: imię, nazwisko, dla kobiet również nazwisko panieńskie, data i miejsca urodzenia, zawód wykonywany przed pojmaniem, ostatni adres zamieszkania. Dla niektórych osób dopisano odręcznie na sporządzanych maszynowo listach również daty śmierci a także krótkie oznaczenia (numery/kody), których znaczenia jednak nie udało się wyjaśnić. Co do osób, którym nie wpisano daty śmierci, to nie oznacza to, że przeżyły pojmanie. Mogło się zdarzyć, że po prostu z różnych, niewiadomych przyczyn nie uwzględniono informacji o ich śmierci na listach – był to w końcu czas, kiedy nie szanowano życia ludzkiego i nie liczone się z nim, wojna i Holokaust niosły ze sobą wiele zaginionych i anonimowych ofiar.

Poniżej zestawienie według kolejności transportów (o pierwszych dwóch transportach sporządzono tylko krótkie notatki, jako, że brakuje dla nich konkretnych wykazów osób).

A. Transport z Opola do KL Auschwitz w dniu 14. lipca 1942. Obejmował 225. deportowanych z terenu ówczesnej rejencji opolskiej, czyli w tym i z Raciborza. Nie dysponujemy tutaj listą imienną ani dokładną liczbą deportowanych Żydów raciborskich, ale na podstawie poniższej notatki możemy przypuszczać, że i ich przedstawiciele znaleźli się w transporcie:

„O tym, że deportacja objęła całą rejencję opolską świadczy dodatkowo kartka pocztowa wysłana 11.07.1942 z Raciborza przez gliwiczana Adolfa Kochmanna. Donosi się w niej, że planowana wysyłka spakowanych rzeczy z gliwickiego magazynu ubrań stała się zbyteczna, jako, że 80. członków Gminy otrzymało wieczór wcześniej następującą wiadomość: „W poniedziałek wieczór, o 21.00, na tutejszym dworcu kolejowym mają stawić się do przesiedlenia...” Rzeczoną poniedziałkiem był 13.07.1942. W piśmie z 14.07.1942 Kochmann pisze: „Uwzględniając przesiedlenie, które w międzyczasie odbyło się też w Raciborzu, zostaną te rzeczy zatrzymane”” (luźne tłumaczenie z jęz. niemieckiego KK).

B. Transport XVIII/2 z Opola do Theresienstadt [Terezín], z dnia 20. listopada 1942. Wśród 50. deportowanych z Górnego Śląska było następujących 38. mieszkańców z Raciborza:

1. Aschener Salo, urodzony 28.12.1871 w Dziergowicach, krawiec, zamieszkały w Raciborzu przy Leobschützerstr. 125 (ul. Głębczycka), data śmierci: 10.4.1943.
2. Berger Josef, ur. 9.10.1867 w Wodzisławiu Śl., handlowiec, zam. w Raciborzu przy Schuhbankstr. 4 (ul. Szewska), data śmierci: 14.3.1943.
3. Berger Olga, z domu Loebinger, ur. 31.1.1869 w Raciborzu, bez zawodu, zam. w Raciborzu

- przy Schuhbankstr. 4 (ul. Szewska), data śmierci: 6.5.1943.
4. Bernstein Antonie, z.d. Riesenfeld, ur. 8.4.1873 w Hulczynie, zam. w Raciborzu przy Leobschützerstr. 125 (ul. Głubczycka), brak informacji o śmierci.
 5. Blanck Louis, ur. 16.11.1867 w Hildesheim (Dolna Saksonia), kelner, zam. w Raciborzu przy Leobschützerstr. 125 (ul. Głubczycka), brak inf. o śmierci.
 6. Blumenfeld Oskar, ur. 2.6.1865 w Lublińcu, kupiec, zam. w Raciborzu przy Friedrichstr. 4 (ul. Głowackiego), data śmierci: 1.12.1943.
 7. Breitberth Josef, ur. 9.5.1871 w Raciborzu, kupiec, zam. w Raciborzu przy Friedrichstr. 4 (ul. Głowackiego), data śmierci: 10.2.1943.
 8. Danziger Martha, ur. 25.6.1877 w Radomsku, bez zawodu, zam. w Raciborzu przy Leobschützerstr. 125 (ul. Głubczycka), data śmierci: 2.8.1944.
 9. Ebstein Gertrud, z.d. Berg, ur. 30.7.1874 w Raciborzu, bez zawodu, zam. w Raciborzu przy Leobschützerstr. 125 (ul. Głubczycka), data śmierci: 2.4.1944.
 10. Grünberger Max, ur. 22.3.1870 w Gniewie na Pomorzu, kupiec, zam. w Raciborzu przy Weidenstr. 15 (ul. Staszica), data śmierci: 15.7.1943.
 11. Grünberger Emma, z.d. Herzka, ur. 18.12.1876 w Sedlnicach na Morawach (Sedlnitz), bez zawodu, zam. w Raciborzu przy Weidenstr. 15 (ul. Staszica), data śmierci: 17.12.1942.
 12. Grünberger Flora, z.d. Toczek, ur. 28.4.1867 w miejscowości Daniec pod Opolem, bez zawodu, zam. w Raciborzu przy Friedrichstr. 4 (ul. Głowackiego), data śmierci: 27.11.1942.
 13. Hammer Julius, ur. 6.2.1872 w Radoszowach (Gm. Pawłowiczki), handlowiec, zam. w Raciborzu przy Friedrichstr. 4 (ul. Głowackiego), data śmierci: 21.11.1943.
 14. Hammer Regina, z.d. Ruppín, ur. 10.8.1874 w Bolesławcu, bez zawodu, ohne Beruf, zam. w Raciborzu przy Friedrichstr. 4 (ul. Głowackiego), brak inf. o śmierci.
 15. Heimann Marta, z.d. Schück, ur. 9.11.1865 w Nysie, bez zawodu, zam. w Raciborzu przy Leobschützerstr. 125 (ul. Głubczycka), brak inf. o śmierci.
 16. Heimann Herbert, ur. 28.10.1901 w Raciborzu, Ratibor, lotograf, zam. w Raciborzu przy Leobschützerstr. 125 (ul. Głubczycka), brak inf. o śmierci.
 17. Israelowitz Selma, z.d. Schnitzer, ur. 6.10.1867 w Boronowie pod Lublińcem, bez zawodu, zam. w Raciborzu przy Breitest. 54 (ul. Londzina), data śmierci: 4.11.1943.
 18. Jacob Margarete, z.d. Selowski, ur. 31.8.1874 w Magdeburgu, bez zawodu, zam. w Raciborzu przy Leobschützerstr. (ul. Głubczycka, brak numeru), data śmierci: 2.1.1944.
 19. Kohn Olga, ur. 26.9.1874 w Osoblodze (Osoblaha), bez zawodu, zam. w Raciborzu przy Leobschützerstr. (ul. Głubczycka, brak numeru), data śmierci: 13.3.1944.
 20. Koslowsky Johanna, z.d. Riesenfeld, 24.7.1859 w Gliwicach, bez zawodu, zam. w Raciborzu przy Breitest. 54 (ul. Londzina), data śmierci: 5.1.1943.
 21. Koslowsky Paula, z.d. Lustig, ur. 28.10.1864 w Radzionkowie, bez zawodu, zam. w Raciborzu przy Niederwallstr. 20 (ul. Podwale), brak inf. o śmierci.
 22. Lichtenstein Olga, z.d. Schlesinger, ur. 27.10.1869 w Gliwicach, bez zawodu, zam. w Raciborzu przy Niederwallstr. 20 (ul. Podwale), data śmierci: 15.10.1943.
 23. Linzer Hermann, ur. 5.8.1874 w Bojszowach, restaurator, zam. w Raciborzu przy Leobschützerstr. (ul. Głubczycka, brak numeru), data śmierci: 8.7.1944.
 24. Linzer Amalie, z.d. Nebenzahl, ur. 31.10.1884 w Królewskiej Hucie (Chorzów), zam. w Raciborzu przy Leobschützerstr. (ul. Głubczycka, brak numeru), brak inf. o śmierci.
 25. Lustig Rosalie, ur. 10.5.1859 w Adamowicach, bez zawodu, zam. w Raciborzu przy Breitest. 54 (ul. Londzina), data śmierci: 27.4.1943.
 26. Prager Cäcilie, z.d. Heimann, ur. 27.1.1875 w Mikołowie, bez zawodu, zam. w Raciborzu przy Leobschützerstr. (ul. Głubczycka, brak numeru), data śmierci: 23.4.1944.
 27. Roth Martha, z.d. Adler, ur. 26.10.1866 w Raciborzu, bez zawodu, zam. w Raciborzu przy Leobschützerstr. (ul. Głubczycka, brak numeru), data śmierci: 17.4.1943.
 28. Schindler Amalie, ur. 21.7.1872 w Wirku (Antonienhütte – Ruda Śląska), bez zawodu, zam. w Raciborzu przy Oberwallstr. 26 (ul. Drzymały), data śmierci: 21.6.1944.
 29. Schindler Friederike, ur. 16.3.1868 w Wirku (Antonienhütte – Ruda Śląska), bez zawodu,

- zam. w Raciborzu przy Oberwallstr. 26 (ul. Drzymały), data śmierci: 4.3.1943.
30. Schirokauer Luise, z.d. Oppler, ur. 24.4.1873 w Kietrzu, bez zawodu, zam. w Raciborzu przy Friedrichstr. 4 (ul. Głowackiego), brak inf. o śmierci.
31. Schlesinger Emma, ur. 7.1.1877 w Pietrzkowicach (dziś część Ostrawy), bez zawodu, zam. w Raciborzu przy Leobschützerstr. 125 (ul. Głubczycka), data śmierci: 7.4.1943.
32. Schlesinger Johanna, z.d. Hirschmann, ur. 19.3.1875 w Kluczborku, bez zawodu, zam. w Raciborzu przy Leobschützerstr. 125 (ul. Głubczycka), brak inf. o śmierci.
33. Schockner Paula, z.d. Kochmann, ur. 26.8.1867 w Katowicach, bez zawodu, zam. w Raciborzu przy Leobschützerstr. 125 (ul. Głubczycka), data śmierci: 4.5.1943.
34. Schwarz Helene, z.d. Dittel, ur. 31.8.1863 w Bielsku (Bielsko-Biała), bez zawodu, zam. w Raciborzu przy Leobschützerstr. 125 (ul. Głubczycka), data śmierci: 19.4.1943.
35. Sonnenfeld Sara, z.d. Guttmann, ur. 19.11.1865 w Bziu Dolnym (dziś Jastrzębie-Zdrój), bez zawodu, zam. w Raciborzu przy Leobschützerstr. 125 (ul. Głubczycka), brak inf. o śmierci.
36. Weissbart Max, ur. 29.1.1869 w Kempen (Nadrenia), kupiec, zam. w Raciborzu przy Friedrichstr. 4 (ul. Głowackiego), data śmierci: 1.10.1943.
37. Wohl Anna, z.d. Silbermann, ur. 29.11.1875 w Leśnicy, bez zawodu, zam. w Raciborzu przy Leobschützerstr. 125 (ul. Głubczycka), brak inf. o śmierci, przy personaliach znajduje się niewyjaśniony dopisek „377DS”.
- Pomiędzy powyższą a poniższą osobą dopisek „Staatenlos”, nie wiadomo, do której należy to przyporządkować.
38. Wreschinsky Jehny, z.d. Karfunkelstein, ur. 31.3.1874 w Roźdzeniu (Katowice), bez zawodu, zam. w Raciborzu przy Leobschützerstr. 125 (ul. Głubczycka), brak inf. o śmierci.

C. Transport XVIII/3 z Opola do Theresienstadt [Terezín], z dnia 4. grudnia 1942. Wśród 50. deportowanych z Górnego Śląska było następujących 18. mieszkańców z Raciborza:

39. Aronsohn Isidor, ur. 7.2.1889 w Górznie (woj. kujawsko-pomorskie), kupiec, podkreślono, iż był bezpaństwowcem, nie miał żadnego obywatelstwa, zam. w Raciborzu przy Niedertorstr. 3 (ul. Młyńska), brak inf. o śmierci, przy personaliach znajduje się niewyjaśniony dopisek „194”.
40. Aronsohn Amalie, z.d. Lindner, ur. 23.7.1889 w Hulczynie, bez zawodu, podkreślono, że była bezpaństwowcem, nie miała żadnego obywatelstwa, zam. w Raciborzu przy Niedertorstr. 3 (ul. Młyńska), brak inf. o śmierci, przy personaliach znajduje się niewyjaśniony dopisek „2041”.
41. Calmann Karl, ur. 19.3.1882 w Eisleben (Saksonia-Anhalt), bez zawodu, zam. w Raciborzu przy Fischerei 5 (ul. Rybna), data śmierci: 7.6.1944.
42. Calmann Erna, z.d. Wachsner, ur. 25.6.1888 we Wrocławiu, bez zawodu, zam. w Raciborzu przy Fischerei 5 (ul. Rybna), brak inf. o śmierci.
43. Faerber Henriette, ur. 8.12.1856 w Wodzisławiu Śl., bez zawodu, zam. w Raciborzu przy Niedertorstr. 3 (ul. Młyńska), data śmierci: 4.1.1943.
44. Fraenkel Bernhard, ur. 15.8.1881 we Wrocławiu, pisarz, zam. w Raciborzu przy Leobschützerstr. 50 (ul. Głubczycka), data śmierci: 8.11.1943.
45. Fraenkel Elfriede, z.d. Rokotnitz, ur. 7.3.1883 w Langenau (nie wiadomo o którą miejscowość o tej nazwie chodzi), bez zawodu, zam. w Raciborzu przy Leobschützerstr. 50 (ul. Głubczycka), brak inf. o śmierci, przy personaliach znajduje się niewyjaśniony dopisek „1827 EB”.
46. Jakobowitz Max, ur. 1.8.1875 w Wirku (Antonienhütte – Ruda Śląska), restaurator, zam. w Raciborzu Eichendorffstr. 22 (ul. Eichendorffa), brak inf. o śmierci, przy personaliach znajduje się niewyjaśniony dopisek „1414 EB”.
47. Jakobowitz Luzie, z.d. Rosenbaum, ur. 3.4.1892 w Raciborzu, sekretarka w kancelarii, zam. w Raciborzu, ulicy nie podano, brak inf. o śmierci, przy personaliach znajduje się niewyjaśniony dopisek „1415EB”.

48. Jonassohn Marianne, z.d. Epstein, ur. 24.5.1872, zam. w Raciborzu przy Schuhbankstr. 4 (ul. Szewska), brak inf. o śmierci.
49. Kochmann Siegfried, ur. 31.7.1875 w Bogucicach (część Katowic), rzeźnik, zam. w Raciborzu przy Niedertorstr. 3 (ul. Młyńska), brak inf. o śmierci.
50. Kochmann Sofie, z.d. Jakobowitz, ur. 28.10.1877, bez zawodu, zam. w Raciborzu przy Niedertorstr. 3 (ul. Młyńska), data śmierci: 5.12.1942.
51. Kochmann Frieda, ur. 12.12.1907 w Raciborzu, szwaczka, zam. w Raciborzu przy Niedertorstr. 3 (ul. Młyńska), brak inf. o śmierci, przy personaliach znajduje się niewyjaśniony dopisek „22Ct[?]”.
52. Lindner Ernestine, z.d. Prümker, ur. 16.3.1859 w Hulczynie, bez zawodu, zam. w Raciborzu przy Niedertorstr. 3 (ul. Młyńska), data śmierci: 7.1.1943.
53. Plier Elfriede, ur. 16.7.1853, bez zawodu, zam. w Raciborzu przy Breitestr. 54 (ul. Londzina), data śmierci: 18.4.1943.
54. Rosenthal Hedwig, z.d. Rosenbaum, ur. 30.6.1875 w Pszczynie, bez zawodu, zam. w Raciborzu przy Friedrichstr. 4 (ul. Głowackiego), data śmierci: 13.9.1943.
55. Schüftan Adolf, ur. 16.8.1877 w Domaradzu (pow. namysłowski), kupiec, zam. w Raciborzu przy Friedrichstr. 4 (ul. Głowackiego), brak inf. o śmierci.
56. Schüftan Regina, z.d. Schmelz, ur. 11.11.1877 w Bradzie (Bradegrube, dziś dzielnica Łazisk Górnych), bez zawodu, zam. w Raciborzu przy Friedrichstr. 4 (ul. Głowackiego), brak inf. o śmierci.

D. Transport XVIII/4 z Opola do Theresienstadt [Terezín], z dnia 11. grudnia 1942. Wśród 50. deportowanych z Górnego Śląska było 2. mieszkańców Raciborza:

57. Krebs Leopold, ur. 16.12.1858 w Zabrze, bez zawodu, zam. w Raciborzu przy Breitestr. 54 (ul. Londzina), data śmierci: 19.8.1943.
58. Krebs Rosa, z.d. Perl.geb 18.1.1881 w Rudniku, żona, zam. w Raciborzu przy Breitestr. 54 (ul. Londzina), brak inf. o śmierci, przy personaliach znajduje się niewyjaśniony dopisek „1829EB”.

E. Transport ze Śląska do KL Auschwitz, który wyjechał z Wrocławia przez Opole i Gliwice w dniu 5. marca 1943. Było w nim ogółem 1405. osób – z tego udało się tylko ustalić personalia jednej osoby z Raciborza. Przytaczamy odpowiednią notatkę:

59. „*Jak wynika z przydzielonych w Auschwitz więźniom numerów w dniu 06.03.1943, do pociągu z Wrocławia włączone zostały transporty częściowe z Górnego Śląska. Do ludzi wybranych na działania robocze w Monowicach [dziś część miasta Oświęcim przyp. KK] należał Martin Zimmels (Nr. 107157) z Raciborza*”.

F. Transport XVIII/5 ze Śląska do Theresienstadt [Terezín], z dnia 11. kwietnia 1943. Wśród 46. deportowanych ze Śląska było 14. mieszkańców Raciborza:

60. Baendel Karl, ur. 9.2.1871 w Rudach Raciborskich, zam. w Raciborzu przy Leobschützerstr. 15 (ul. Głębczycka), data śmierci: 18.4.1943.
61. Blumenzweig Else, z.d. Riesenfeld, ur. 31.7.1884 we Wrocławiu, zam. w Raciborzu przy Schuhbankstr. 4 (ul. Szewska), brak inf. o śmierci.
62. Frölich Johanna, z.d. Futter, ur. 5.8.1890 w Legnicy, zam. w Raciborzu przy Schuhbankstr. 4 (ul. Szewska), brak informacji o śmierci, przy personaliach znajduje się niewyjaśniony dopisek „1422 EB”.
63. Joschkowitz Paul, ur. 24.9.1885 w Oleśnie, zam. w Raciborzu przy Niederwallstr. 20 (ul. Podwale), data śmierci: 27.1.1944.
64. Joschkowitz Berta, z.d. Guttmann, ur. 1.9.1876 w Bziu Dolnym (dziś Jastrzębie-Zdrój), zam. w Raciborzu przy Niederwallstr. 20 (ul. Podwale), brak inf. o śmierci.

65. Lippmann Max, ur. 29.11.1871 w Łądku-Zdrój, zam. w Raciborzu przy Leobschützerstr. 5 (ul. Głubczycka), brak inf. o śmierci.
66. Lippmann Waleska, z.d. Korn, ur. 7.4.1875 w Märzdorf (nie udało się ustalić, o którą z dawnych miejscowości o takiej nazwie chodzi), zam. w Raciborzu przy Leobschützerstr. 5 (ul. Głubczycka), brak inf. o śmierci.
67. Mannaberg Anna, z.d. Boschwitz, ur. 2.5.1878 w Głogówku, zam. w Raciborzu przy Horst Wesselpl. 11A (pl. Wolności), brak inf. o śmierci.
68. Münzer Anna, z.d. Bendel, ur. 30.3.1875 w Raciborzu, zam. w Raciborzu przy Leobschützerstr. 50 (ul. Głubczycka), brak inf. o śmierci.
69. Neisser Eugenia, z.d. Spinnarn, ur. 13.4.1878 w Godowie, zam. w Raciborzu przy Wilhelmstr. 5 (ul. Batorego), brak inf. o śmierci.
70. Rosenthal Salo, ur. 10.2.1879 ur. w Bycinie (pow. gliwicki), zam. w Raciborzu przy Niederwallstr. 20 (ul. Podwale), brak inf. o śmierci, przy personaliach znajduje się niewyjaśniony dopisek „435EA”.
71. Rosenthal Rosa, z.d. Berger, ur. 16.9.1881 w Raciborzu, zam. w Raciborzu przy Niederwallstr. 20 (ul. Podwale), data śmierci: 24.3.1944.
72. Steinfeld Hedwig, z.d. Drese, ur. 8.12.1877 w Zgorzelcu, zam. w Raciborzu przy Langestr. 8 (ul. Długa), data śmierci: 11.8.1943.
73. Zernik Anna, z.d. Steinfeld, ur. 29.11.1869 w Głogówku, zam. w Raciborzu przy Langestr. 8 (ul. Długa), data śmierci: 18.3.1944.

G. Dnia 3. sierpnia 1943 r. do Theresienstadt [Terezín] dotarły dwie osoby wysłane z Raciborza poza transportem (XVIII/6 „Ez”):

74. Grünberger Fritz, ur. 2.9.1893, księgowy, zam. w Raciborzu przy Horst Wessel pl. 11a (pl. Wolności), brak inf. o śmierci.
75. Grünberger Henriette, ur. 29.6.1897, krawcowa, gospodyni domowa, zam. w Raciborzu przy Horst Wessel pl. 11a (pl. Wolności), brak inf. o śmierci.

G. Transport XVIII/7 ze Śląska do Theresienstadt [Terezín], z dnia 20. stycznia 1944. Wśród 9. deportowanych było 2. mieszkańców Raciborza:

76. [wytarte, niewidoczne nazwisko] Therese, ur. 27.9.1890, bez zawodu, ostatni adres zamieszkania: Racibórz.
77. Schaefer [?] Max, ur. 13.11.1878, kupiec, ostatni adres zamieszkania: Racibórz.

Co dalej?

Jak zaznaczono na początku, to dopiero wstępna lista ofiar, w najbliższych miesiącach zostaną opracowane dalsze źródła (Instytut Yad Vashem). Widzimy bowiem, że lista składa się w zasadzie głównie z osób w wieku 50+, urodzonych poza dwoma osobami przed rokiem 1900, a trudno przypuszczać, żeby nie było młodszych ofiar z Raciborza. Spośród 77. osób z powyższego zestawienia datę śmierci podano dla 39. osób, czyli w zasadzie dla połowy – może się jednak okazać, że dalsze poszukiwania potwierdzą też śmierć osób, których na liście nie oznaczono jako zmarłych.

Przy sporządzaniu powyższej listy, pojawił się w rozmowach z kolegami z Ruchu Autonomii Śląska pomysł upamiętnienia w przestrzeni publicznej tych raciborskich Ofiar Holokaustu. Jaką formę upamiętnienia, oczywiście po konsultacji i we współpracy z przedstawicielami środowiska raciborskich Żydów i Gminy Żydowskiej będziemy chcieli przy wsparciu samorządów społecznie zainicjować. Czy to tablicą czy pomnikiem a może popularnymi na zachodzie tzw. Stolpersteinami – kamieniami pamięci w chodnikach, czy też jeszcze inaczej, to temat do dyskusji. Pewne jest, że raciborskie Ofiary Holokaustu zasługują na upamiętnienie. Byli to w końcu mieszkańcy Raciborza, żyli i pracowali w tym mieście, współtworzyli jego społeczność. Należy zatroszczyć się też o

upamiętnienie, by było ono przestrogą dla współczesnych i przyszłych pokoleń przed tym by już nigdy ludzie ludziom nie zgotowali takiej tragedii jaką był Holokaust i wojna.

Autor:

Kamil Kotas – historyk, regionalista, autonomista, pochodzący z Chałupek w powiecie raciborskim.